

АЛБЕРТО МОРАВИА
КОГАТО КИ ТЪТ БЕШЕ
СЪВСЕМ МАЛЪК

Превод от италиански: Христо Боевски, 1979

chitanka.info

Преди един милиард години, в едно малко езерце сред гората живял самотен Ки Тът. Той не бил по-голям от една обикновена пиявица. Независимо от това, че бил жива, пъргава, весела, неуморима и темпераментна рибка, малкият му ръст го натъжавал. Често си въздишал:

— Всички, са по големи от мене. Колко е ужасно да бъдеш малък!

На брега на езерото имало едно дърво, на дървото бил свил гнездо някой си Щър Кел. Този Щър Кел непрекъснато дебнел какво става в езерото. Само да се подадяла някоя рибка над водата, за да си поеме въздух, Щър Кел веднага се спускал натам като ракета, сграбчвал я с дългата си човка и я изяждаше за миг.

Един хубав ден Ки Тът се подал над водата, искал да хване едно водно конче, което тъкмо гонело една муха, която пък се опитвала да хване една едnodневка.

Щър Кел светкавично се стрелнал, сграбчил в човката си Ки Тът и го понесъл към гнездото си, за да го изяде на спокойствие. Но когато стигнали горе, казал:

— Сега веднага ще те изям, но първо ми кажи кой си, що си, как се казваш и с какво се занимаваш. Иначе как бих могъл с удоволствие да изям нещо, за което дори не знам какво представлява?

Ки Тът отговорил с отчаяно ридание:

— Аз съм Ки Тът, по професия гладник. Аз съм най-нещастната риба на света.

Щър Кел попитал:

— Хайде де, защо да си най-нещастната риба на света?

Ки Тът отвърнал:

— Защото тук съм се родил и отрасъл, в това малко, клето езерце, в тази локва. Никога не съм могъл да видя големия свят, а пък това, дете съм такъв дребосък, ме направи нещастен за цял живот. А сега и ти ще ме изядеш и хайде, лека нощ. Та има ли по-нещастен от мене?

Горчивата болка в гласа на Ки Тът покъртила Щър Кел и той му казал:

— Ако помилвам живота ти, какво ще правиш?

— Ще направя всичко, за да стана по-голям — отговорил Ки Тът.

— Колко по-голям? Два пъти?

— Много, много повече. Сто хиляди пъти!

— Но защо?

— Така.

При този отговор Щър Кел неуверено се почесал по главата и на края казал:

— Според мен ти си толкова малък, защото си се родил и отрасъл в това малко езерце. Мъничко езерце — малка рибка. По време на моите пътувания съм виждал едно огромно езеро, което се нарича море. Та ако би попаднал в това езеро, наречено море, можеш да бъдеш сигурен, че ще станеш голям, страшно голям, огромен, тъй като езерото, наречено море, е наистина страшно голямо.

— Колко голямо? Два пъти?

— Два пъти? Ти не си с всичкия си. Сто хиляди пъти!

Тогава Ки Тът казал:

— Е, сега вече ме изяж. И без това няма да мога да видя това езеро, наречено море. Изяж ме и край.

Обаче Щър Кел отговорил:

— Не. Ти си толкова симпатична малка рибка, че няма да те изям. По-скоро ще изпълня желанието ти: ще те взема в човката си и ще отлетя с теб към езерото, наречено море.

Но Ки Тът запротестираше:

— Не, в човката не. Ще вземеш да изгладнееш по пътя и ще ме глътнеш, за да набереш сили. Не, аз ще тръгна пеша, а ти от високото, като летиш над мен, ще ми показваш пътя.

Това звучи малко непривично от устата на една риба, но веднага ще ни стане ясно, ако знаем, че тогава всички риби са имали крака и Ки Тът имал две малки черни крачета — такива, като на патето. Ки Тът ги използвал, когато, като си нямал друга работа, се разхождал по сушата.

Речено-сторено. Двойката тръгнала на път. Ки Тът напредвал пъргаво, бодро и неуморимо през гори и полета, през планини, равнини и долини; Щър Кел летял бавно, със скоростта на Ки Тът, и показвал пътя. Вървели, вървели, летели, летели, докато стигнали до един покрит със зеленина планински връх, под който се простирало синьото огледало на безкрайно голяма вода.

Слънцето огрявало това съвършено спокойно, усмихващо се море, милиони вълнички си играели, окъпани в лъчи. Щър Кел кацнал

на едно първо и казал:

— Пристигнахме. Това е езерото, което наричат море. Хайде, скачай вътре и бъди здрав. На всеки хиляда години преминавам оттук по два пъти. Ако имаш нещо да ми кажеш, чакай ме тук, в морето, аз ще те забележа веднага и ще си поговорим.

Ки Тът се разтревожил:

— Как ще ме забележиш? Та аз съм толкова малък.

— Не се бой, ще те забележа, защото ще бъдеш толкова голям, че ще се виждаш отдалеч. Но недей забравя никога, че имаш два крака: ако морето ти омръзне, само трябва да излезеш на сушата и да си тръгнеш към къщи, към нашето-езеро — казал Щър Кел.

Ки Тът гордо го прекъснал:

— Хайде де, кой иска да се връща в онази локва?

Хубаво. Щър Кел отлетял по свои работи, а Ки Тът се хвърлил в морето и почувствувал, че — от радост, че най-сетне пред него се е открило такова необятно пространство — вече е станал два пъти по голям. Весело и щастливо се впуснал да плува, морето наистина се оказало безкрайно, колкото повече плувал Ки Тът, толкова по голям ставал. Да не хабим думите — не изминали и милион години, и Ки Тът вече станал огромна риба. Тежал близо сто тона, на дължина достигал сто метра, на едно ядене изяждал по един тон дребни риби.

Това вървяло така прекрасно двеста-триста милиона години. Тогава обаче постепенно започнали да се проявяват недостатъците на езерото, наречено море. Най главният, колкото и невероятно да звучи, бил прекалено лесното намиране на храна. В родното си езеро Ки Тът винаги едва изтрайвал, докато се наяде, по цели дни търсел нещо за храна. А тук било достатъчно да се излегне на вълните и да си отвори устата: дребните рибки с милиони се плъзвали в тази неописуемо огромна уста, която мислели за морска пещера, и доброволно се запътвали в корема му.

Понеже не било необходимо. Ки Тът не се и помръдвал, оставял се да го влачат морските течения, а тъй като ядял твърде много — храносмилането му залиняло, постоянно прекарвал дните си в сънно упоение. Дебелеел ли, дебелеел, тлъстината покривала вече цялото му тяло и се натрупвала главно в главата: тя постепенно се превърнала в истински склад за лой. Промъкнала се лойта и в мозъка му. Ки Тът се

оплаквал от постоянно главоболие, а като прибавим и сънливостта и проблемите с храносмилането — не знаел къде да се дене.

На края толкова се изплашил Ки Тът, че свикал при себе си четирима от най-известните лекари на консулт: Зми О'Рка. Лан Густа, Аку Ла и Косте Нурка.

Докторите след щателен преглед стигнали до следната диагноза: Ки Тът страда от затлъстяване. Налага се възможно най-драстичната терапия за отслабване. Точно затова препоръчваме на Ки Тът да яде колкото може повече.

Може би някой ще се зачуди: как са могли лекарите да вземат толкова противоречиво решение? Е, случва се.

Приказките са си приказки, но Ки Тът продължавал да тъжи за езерото, в което се бил родил, където бил израсъл като весела и игрива рибка, с жив и пъргав ум. Колко било хубаво, когато било толкова лошо! И Ки Тът решил в себе си: „Ще отида до онзи връх, ще изчакам моя приятел Щър Кел и след това лекичко ще се замъкна пеша до моето мило езеро. В малко езеро — малка рибка. Едва чакам да се освободя от този пласт сланина.“

Ки Тът доплувал до върха и зачакал там приятеля си Щър Кел. Не му се наложило дълго да чака, само петстотин години. И ето, горе на небето се появила една дребна, черна точица, която постепенно нараствала и бавно приела очертанията на птица с дълъг клюн и дълги крака. Това бил той, Щър Кел, който, като забелязал мощния гръб на Ки Тът, люлеещ се като странен остров на повърхността на вълните, се спуснал при него и изкрякал:

— Здравей! Е, какво има?

Ки Тът отговорил:

— Бедата е там, че морето вече не ми харесва, не ми харесва и това, дете съм толкова голям, и искам да се върна в езерото и да стана отново малък, като една обикновена пиявица.

Щър Кел му отговорил:

— Няма нищо по-лесно от това. Излез на сушата и тръгни на малките си патешки крака. Аз ще ти показвам пътя, както и миналия път. Между другото, ти си прав. По-добре е да живееш в движение, с пъргав ум да си плуваш в езеро, отколкото да лежиш тъпо, като хипопотам, в море.

Ки Тът се зарадвал, весело доплувал до брега, откъдето тясна пътечка водела нагоре, и се опитал да излезе от водата. Олеле! За свое най-голямо отчаяние той установил, че вече няма крака. По-точно крака имал, но лойта така ги била покрила, че не се и виждали. Ки Тът извикал отчаяно:

— О, горко ми, няма ми краката! Щър Кел, скъпи приятелю Щър Кел, помогни ми, вземи ме в клюна си и ме отнеси обратно в езерото. Ако го направиш, ще ти бъда благодарен цял живот!

Щър Кел се изсмял и казал:

— Скъпи приятелю, ти си си изгубил ума. Та как бих могъл да взема в клюна си такава стотонна лоена грамада?

И отлетял по пътя си, а пък Ки Тът останал в океана. Полюшква се на вълните и — ще не ще — яде малките рибки с милиони. От време на време изхвърля огромен фонтан във въздуха: така си издухва носа, когато плаче. Защото той плаче и яде, яде и плаче, потънал в тъга, като си помисли за щастливите времена, когато бил съвсем мъничък.

Затова и до ден днешен китовеите излизат понякога на брега, в пясъчните плитчини, засядат там и доброволно умират. Оплакват времето, когато са били малки, опитват се да измъкнат краката си от слоя лой и умират от отчаяние. След това идват рибарите, нарязват ги заради лойта им и учудено се питат: „Защо са му на кита крака?“ Те не знаят, че са за това, да може китът да се върне в старото си езеро и да стане отново весела рибка с пъргав ум.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.